

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรคเบาหวานจัดว่าเป็นโรคที่มีความสำคัญเกี่ยวกับปัญหาสาธารณสุขทั่วโลก เพราะจำนวนผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานพบมากขึ้นเรื่อยๆ ในทุกประเทศ และภายใน 20 ปีข้างหน้า ตามความคาดคะเนขององค์การอนามัยโลกอาจมีจำนวนผู้ป่วยทั่วโลกเพิ่มมากขึ้นกว่าเท่าตัว (1) มีการประมาณผู้ป่วยเบาหวานทั่วโลกไว้ราว 100 ล้านคน และจากหลักฐานที่เก็บได้ และรายงานในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (2)(3)(4)(5) พบว่า มีอุบัติการณ์และอัตราความชุกของโรคเบาหวานสูงขึ้นอย่างมาก มีรายงานในสหรัฐอเมริกาพบว่าในปีพ.ศ. 2000 มีรายงานผู้ป่วย 1.5 ล้านคน ต่อมาในปี พ.ศ. 2541 มีรายงานผู้ป่วยถึง 10.5 ล้านคน (2)(4) โดยคาดคะเนว่าในปีพ.ศ. 2553 จะมีผู้ป่วยเบาหวานทั่วโลกอย่างน้อย 215 ล้านคน (6) สำหรับประเทศไทยพบว่ามีอัตราความชุกประมาณ 2.5-7% (7)(8)(9)(10)(11)(12)(13)(14)(15)(16) ในกลุ่มประชากรผู้ใหญ่และในผู้สูงอายุมีอัตราชุกประมาณ 13-15.3% (17)(18)(19)(20) โรคเบาหวานเป็นโรคเรื้อรังยังไม่รักษาให้หายขาดได้ อันตรายของโรคคือเกิดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ

การศึกษาในต่างประเทศพบว่าผู้ป่วยเบาหวานมีอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจตีบสูงกว่าคนปกติมากกว่า 2 เท่า อาการตาบอดซึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของหลอดเลือดที่จอร์รับภาพของตาผิดปกติเกิดสูงกว่าคนปกติ 25 เท่า และอันตรายจากโรคไตเสื่อมสมรรถภาพสูงกว่าคนปกติ 11 เท่า และผู้ป่วยเบาหวานต้องถูกตัดขาจากแผลเน่าเนื้อตายมากกว่าคนปกติ (21) สำหรับการศึกษาในประเทศไทยพบว่าอัตราชุกภาวะแทรกซ้อนของโรคเบาหวานเป็นข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในโรงพยาบาล อาทิ โรงพยาบาลศิริราช (22) และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ (23) พบความดันโลหิตสูงร้อยละ 48 และ 29.9 โรคหลอดเลือดหัวใจร้อยละ 9.6 และ 15.6 ภาวะแทรกซ้อนทางระบบประสาทร้อยละ 19.2 และ 8.3 ภาวะแทรกซ้อนทางไต ร้อยละ 8.6 และ 17.1 ภาวะแทรกซ้อนทางตา ร้อยละ 21.4 และ 3

จากภาวะแทรกซ้อนดังกล่าวย่อมเกิดผลกระทบต่อผู้ป่วยและครอบครัว คือต้องสูญเสียค่าใช้จ่ายทางการรักษาพยาบาล รวมไปถึงการสูญเสียอวัยวะและความพิการที่เกิดขึ้นได้มากกว่าคนปกติ อีกทั้งยังมีผลกระทบทางจิตใจด้วย นอกจากนี้ผลเสียที่เกิดขึ้นจาก

ภาวะแทรกซ้อนที่ก่อให้เกิดความพิการหรือไร้สมรรถภาพ เช่น ไม่สามารถประกอบอาชีพ ขาดรายได้จากการทำงาน สมรรถภาพในการทำงานลดลง การสูญเสียทรัพยากรบุคคล อีกทั้งรัฐต้องเสียค่าใช้จ่ายในการใช้เวชภัณฑ์จากต่างประเทศและค่าใช้จ่ายในด้านอุปกรณ์การตรวจเบาหวานและภาวะแทรกซ้อน (24) จากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงและการเกิดภาวะแทรกซ้อนทางด้านร่างกายต่างๆดังที่กล่าวมาแล้ว ส่งผลให้ผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานอาจเกิดความเครียดหรือเป็นโรคทางจิตเวช เช่น โรคซึมเศร้า ซึ่งถ้าเป็นรุนแรงอาจทำให้เกิดปัญหาการฆ่าตัวตายได้ ซึ่งการศึกษาของสถาบันเพื่อสุขภาพและการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์แห่งชาติของประเทศสหรัฐอเมริกาได้สำรวจโรคซึมเศร้าในโรคทางกายพบว่าในผู้ป่วยเบาหวานจะเป็นโรคซึมเศร้ามากเป็น 3 เท่าของอัตราที่พบในประชาชนทั่วไป (25)

การศึกษาภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยเบาหวานส่วนใหญ่จะมีการศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งในประเทศไทยมีการศึกษาน้อยและส่วนใหญ่จะมีการศึกษาภาวะซึมเศร้าในโรคอื่นๆ เช่น โรคมะเร็ง หรือโรคเอดส์ เป็นต้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยเบาหวาน โดยศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่น่าจะเกี่ยวข้องของเพื่อผลที่ได้จากการวิจัยไปบำบัดทางจิตในการรักษาพยาบาลอาการซึมเศร้าของผู้ป่วยเบาหวานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วย โรคเบาหวานที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยโรคเบาหวานที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอกที่โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนครปฐม

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงพรรณนาโดยศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้าและปัจจัยต่างๆที่มีต่อระดับภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยเบาหวาน โดยที่ปัจจัยต่างๆที่ศึกษามีทั้งหมด 4 ปัจจัยได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยสุขภาพ ปัจจัยทางจิตสังคม และปัจจัยอื่นๆโดยศึกษาเฉพาะผู้ป่วยโรคเบาหวานแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดนครปฐม จำนวน 8 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลบางเลน โรงพยาบาลสามพราน โรงพยาบาลกำแพงแสน โรงพยาบาลนครชัยศรี โรงพยาบาลห้วยพลู โรงพยาบาลหลวงพ่อบึง โรงพยาบาลพุทธมณฑล โรงพยาบาลดอนตูม โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ.2548 ถึงวันที่ 30 มกราคม พ.ศ.2549

ข้อตกลงเบื้องต้น

ไม่มี

ข้อจำกัดของการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะกลุ่มในโรงพยาบาลชุมชน ในผู้ป่วยที่เป็นโรคเบาหวานและศึกษาในจังหวัดเดียว ซึ่งปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้อง อาจมีความแตกต่างจากโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดอื่น

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

Outpatient Medicine Department หมายถึง คลินิกที่ให้บริการตรวจรักษาทางอายุรกรรมประเภทไป-กลับ

Depression หมายถึง ภาวะที่มีความรู้สึกหดหูเศร้าสร้อย ร่วมกับมีความรู้สึกท้อแท้หมดหวัง และมองโลกในแง่ร้าย (Pessimism) ความรุนแรงของความซึมเศร้านั้นมีหลายระดับ เริ่มตั้งแต่มีความเหนื่อยหน่ายเล็กน้อย ท้อแท้ใจ ไปจนถึงขั้นรู้สึกหมดหวัง ต้องการหนีความลำบากทั้งหลาย ด้วยการฆ่าตายตนเอง ประเมินโดยใช้แบบวัดปัญหาสุขภาพจิตในประเทศไทย แบบตอบด้วยตนเอง โดยใช้แบบวัด Health Related Self Report (HRSR)Scale:The Diagnosis Screening Test for Depression in Thai Population ของพ.ญ.ดวงใจ กสานติกุล,น.พ.นิพัทธ์ กาญจนธนาเลิศ และคณะได้พัฒนาขึ้นมา

โรคเบาหวาน (24)(25) หมายถึง กลุ่มโรคทางเมตาบอลิซึม ซึ่งก่อให้เกิดระดับน้ำตาลกลูโคสในเลือดสูงเป็นเวลานาน โดยวัดระดับน้ำตาลในเลือดมากกว่า126-200mgต่อเลือด 100มิลลิลิตร เนื่องจากการขาดอินซูลินและประสิทธิภาพของอินซูลินลดลง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เพื่อทราบความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลชุมชนจังหวัดนครปฐม
2. นำปัจจัยที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อแก้ไขภาวะซึมเศร้าและใช้วางแผนเพื่อช่วยเหลือผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยกับโรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดอื่นต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

